№ 268 დეკემბერი 16, შაბათი 1889 დეკემბერი 16, შაბათი № 268

ბაზეთი ღირს

თოვლ	მან.	კ.	თოვლ	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	7	65	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

1877—1889 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1889

გაზეთის დასაგვეგულად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიეგზავნოთ: თვითონ რედაქციას გუკასაში, ავშვალის ქუჩა, თ. ვარაბეკოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიასსა თავადაზნაურთა ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.
ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

въ 1890 году

(СЕДЬМОЙ ГОДЪ ИЗДАНІЯ)

будетъ выходить въ Тифлисѣ, какъ и въ прошлые годы, ежедневно, по программѣ газеты литературной, общественной и политической.

Съ 12-го ноября 1887 г. „Новое Обозрѣніе“ выходитъ двумя изданіями, изъ которыхъ *первое*, вечернее, предназначено для восточнаго Закавказья сдается на вечерній поѣздъ желѣзной дороги, а *второе*, утреннее,—для гор. Тифлиса, западнаго Закавказья и Россіи.

Условія подписки, съ пересылкою и доставкою: на годъ **10 р.**, полгода—**6 р.**, на три мѣсяца—**3 р. 50 к.**, на одинъ мѣсяцъ—**1 р. 50 к.** *За границу*, на годъ—**17 р.**, на полгода—9 р., а три мѣсяца—**5 р.** (Подписка принимается не иначе, какъ считая съ 1-го числа любого мѣсяца).

За объявленія изъ губерній и областей кавказскаго края взимается по 8 к. за строку петита на 4-й страницѣ и по 15 к. за такую-же строку на 1-й стр. За всѣ остальныя объявленія—по 10 к. за стр. петита на 4 стр. и по 15 к. за такую-же строку на 1 стр.

Объявленія изъ внѣ-кавказскихъ городовъ принимаются исключительно въ „Центральной конторѣ объявленій“, бывш. Л. Метцль, въ Москвѣ, на Мясницкой улицѣ, въ д. Спиридонова.

Подписка и объявленія принимаются:

а) **ВЪ ТИФЛИСѢ**: въ **конторѣ газеты**, Головинскій проспектъ, домъ Читахова, № 12.

б) **ВЪ ОТДѢЛЕНІЯХЪ КОНТОРЫ**:

1) **ВЪ БАКУ—при аптекарскомъ магазинѣ И. Г. Чубинова**, на Михайловской улицѣ, домъ Мирза-Авакова и Карабегова.

2) **ВЪ КУТАИСѢ—при книжномъ магазинѣ братьевъ Чиладзе**, противъ бульвара, въ домѣ Г. Андроникова.

3) **ВЪ БАТУМѢ—при конторѣ М. С. Бетанова**, Набережная, домъ Ферадъ-Бега.

в) **У АГЕНТОВЪ КОНТОРЫ**:

1) **ВЪ Г. ШУШѢ—С. О. Ананьева**, на площади Топханэ.

2) **ВЪ Г. ГОРИ—Ир. И. Рамишвили.**

3) **ВЪ ЕЛИЗАВЕТПОЛѢ—Г. А. Альтгаузена**, при торговлѣ аптекарскими товарами.

Въ отдѣленіяхъ и у агентовъ подписка и объявленія принимаются **по редакціоннымъ цѣнамъ**, безъ всякой надбавки. Розничная продажа тоже производится безъ увеличенія платы, **по 5 коп.** за номеръ.

Иногородніе адресуютъ свои требованія: **Въ Тифлисъ, въ редакцію „Новаго Обозрѣнія“.**

Редакторъ **М. А. Успенскій.**
Издательница **О. А. Николадзе.**

ქართული თეატრი
სამშაბათს, 19 დეკემბერს,
ბენეფისი
მ. მ. საფარეოვისა
ქართულის თეატრის არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება:

ახალი პიესა
ჟულიეტა
კომედ. 4 მოქმედ. ფრანგულიდამ
II
ადოლფ ენტიენ

ეოდეელი 1 მოქმედ.
მოთამაშენი: ქ-ნნა საფეროვისა, გაბუნია-ცაგარლისა, ავალიშვილისა, დიმელი; ბ-ნნი ალაშიძე, გუნია, სეიმონიძე, გაგლუაზოვი, ხუციშვილი, ცაგარელი და სხვ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია
დასწყისი 8 საათზე

გამოვიდა და ისყიდება
საქართველოს ვალენდარი
1890 წლისათვის,
შედგენილი და გამოცემული ვალ. გუნიას მიერ.
ფასი ათი შაური
ეინც ნაღდ ფულად იყიდის 50 ცალს, ამას დაეთმობა მანეთზე ხუთი შაური.
შეიძლება მიმართონ «წერა-კითხვის საზოგადოებას» და ტერ-სარკისოვის მაღაზიას, სასახლის ქუჩაზე, ლალაეის სახლში.

ახალი ამბავი

*** ამ ჟამად ქალაქის გამგეობაში ქალაქის მოვაჭრეები ნებას იღებენ ბილდისა და სხვა ამ გვარის საეჭვო მოწმობის ხაზინიდგან მიღებისას. ქალაქის გამგეობა ამ წესს შარშანდელივით ყველა მოვაჭრეს არ აძლევს ნებას. მაგალითად, ყასბებსა და სხვებს ვაჭრებს ნებას არ აძლევს გამგეობა, სანამ დუქნებს არ გაალაზათიანებენ და არ შეჰღებავენ ისეთის ზეთ-ნარევის საღებავით, რომ არ გადავიდეს ხორცსა, პურსა და სხვა სანოვაგეზეო.

*** ამბობენ, რომ ამერ-კავკასიის რკინის გზის მმართველობას განზრახვა აქვს მომავალ წლიდგან ისეთი ეგონები გამოიწეროს, რომელიც წყლით აივსება, და სალინიდგან, ანუ კასპიის ზღვიდგან ცოცხალი თევზი ბათუმში გადაიტანოს. ამას გარდა, შავის ზღვის ზოგიერთი გემიც ამ გვარად იქნება მოწყობილი და იქიდგან ამ თევზს სხვა-და-სხვა ქალაქში გაიტანენ, არა მარტო რუსეთისაში, არამედ საზღვარ-გარედაც.

*** ჩვენ შევიტყეთ, რომ ბ-ნს ყორღანოეს განჯიდგან და ამიერ-კავკასიის სხვა ქალაქებიდგან მოსალია თხოვნა, ცხენის რკინის გზა ჩვენშიაც გამართოთ. ბ-ნ ყორღანოეს პასუხად არა მიუწერია-რა, რადგან ჯერ ისევ ტფილისშიეე უნდა რამდენიმე ახალი შტო გაიყვანოს ცხენის რკინის გზისა, მაგალითად, აელაბარში, მთაწმინდაში, შუაბაზარზე და სხვა ალაგას.

*** გაზეთი „Кавказъ“-ი გვაუწყებს, რომ 8 დეკემბერს თამამშოეის ქარავასლაში ამირაღოვის დუქნიდამ რომ რკინის ზანდუკი მოეპარათ შიგ ფულით 3311 მან. და 80 კაპ. და თამასუქებით 6,000 მანეთისა, იმისი ქურდები აღმოუჩენიათ. ერთი ყოფილა ამირაღოვისაეე ძმა ალექსანდრე და მეორე ტფილისის მოქალაქე ოვანოვი. ორიეე გამომძიებელს უკვე �აში ჩაუსვამს.

*** „Новое Обозрѣніе“ იუწყება, რომ 12 დეკემბერს 3 საათს ღამისას დიდი ცეცხლი გაჩენილა ბათუმის ზღვის პირის უბანში და თითქმის მთელი უბანი გადამწვარა. რამდენიმე დუქანი და მაღაზია შეუწირავს ცეცხლსა შიგ ყოფილის საქონლით. ასი ათას მანეთზე მეტს ზარალი აიცის იმისა, რაც თითონ ჩვენ დიპლომატებმა ჩვენ თავზე ეიცით. რა იცოდეთ, რამდენი გაიძეერობა და უზრო, უსაგნო ყოყოჩობაა ჩვენს დიპლომატიაში!!.

ხომ ჰხედავთ, თვით ბისმარკი როგორ ანელებს და აზაეებს საქმელს. მართალია, სანელებელიც ცოტა გადაკარბებულია, პილპილიც ცოტა გადამეტებულია, საქმელი, ერთის სიტყვით, ისეა მომზადებული, როგორც ბისმარკის კუჭს შეეფერება, ამ კუჭს, რომელმაც ადეილად მოინელა გერმანიის წერილმანი სახელმწიფოები, ელზას-ლოტარენი; შეიძლება ბეერს ასეთი საქმელი არ მოეწონოს, კიდეც ემძიმოს, მაგრამ მადა რომ გაეხსნებინ, საქმლის სუნი რომ იამება, ამას-კი ლაპარაკი არ უნდა.

**

ოხუნჯობს აგრეთვე... ეინ გამოიცნობს?.. ინგლისის პალატის პრეზიდენტი, ის კაცი, რომელიც, თვით თაეის მოეალეობისა და თანამდებობის გამო, მუდმივ პირ-გაუცინარი და წარბშეხრილი უნდა იჯდეს, ის კაცი, რომელსაც ლაპარაკის დროს სახეზე ღიმილი არც-კი უნდა დაეტყოს. მერე როგორ და ეის გამო ოხუნჯობ? წარმოიდგინეთ, კეთილშობილი, ზრდილობიანი ადამიანი, ინგლისელი, ბეერ-ბეერ ეეტყეის ერთ-ერთ ინგლისელ

ლი სთქვა. წილის ყრის შემდეგ გაუმართავეთ სადილი. სადილზე დაულეველათ სადღეგრძელო ხელმწიფე იმპერატორისა. ამ სადღეგრძელოს გამო დიდი «ურას» ძახილი ყოფილა და თოფის სროლა. მერე წარმოუთქვამთ სადღეგრძელო ხელმწიფე იმპერატრიცისა, მემკვიდრის ცესარევიჩისა, ბ-ნ მთავარ-მართებლისა და ბ-ნ სამხედრო გუბერნატორისა. სადილი გათავებულეთ იმით, რომ ახალ ჯარის-კაცთათვის იქაე მოუგზავნიეთ საჩუქრად 45 მანეთი და დაუროგებიათ.

*** ლეჩხუმი: გასულ ნოემბრის თთვეში ჩვენს მაზრაში ორი ფრიად სამწუხარო და დასაღონებელი შემთხვევა მოხდა: ხსენებულის თთვის პირველს რიცხვებში მდინარე რიონში დაირჩო ჩვენის მაზრის წინამძღოლის თანამდე ბობის აღმასრულებელის თ. ახელედიანის ეკიშვილი, თითქმის დავაკაცებული. ეს უბედურება ამ ნაირად მოხდარა: ყმაწვილი კაცი მიმავალა რაღაც საქმისათვის სოფ. ამპარას, იქიდგან ნავით გამოსულა მდინარეში და აქედგან-კი ცხენით შესულა წყალში. მიეულწვევია თუ არა შუა მდინარემდე, ცხენი წაჭკვევია და საცოდაე ყმაწვილი მდინარის აქაფებულს ზეირთებს მისცემია. დამრჩალის გვამი ოცის, ოც-და-ათის ვერსის სიშორეზედ გიეტაცება მდინარეს და იქ იპოვეს. იმავე თთვეში ჩვენის მაზრის სამმართველოს ბოქაულს ბ-ნს ჩოლოკოეს დაუკბინა ეაჟიშვილი ცოფიანმა ძაღლმა. სამწუხაროდ, მშობლებს დროზედე ჯეროვანი ყურადღება ვერ მიუქცევიათ, რომ ყმაწვილისათვის ეწამლათ. ამის გამო ყმაწვილს ცოფი გამოაჩნდა და სამის წლის ტანჯვა-წვალების შემდეგ გამოემშეიდობა კიდეც ამ წუთი-სოფელს. ამბობენ, ცოფ-მორეულმა ყმაწვილმა კბილი თავის დედასაც გაჰკრა, ამის გამო იმის მშობლები, შვილის დაკარგვის სიმწუხარესთან, დიდს შიშსა და ფიქრში არიან და ეშინიანთ, რომ ჩვენც არა გამოგვაჩნდეს-რაო. როგორც შეეტყვეთ, ესენი ტფილისისკენ წამოსულან კიდეც, რომ მანდაურს სამაქტეორო ლოგიო სადგურში პასტერისებურის წესით იეკმინონ და იწამლონ.

◆◆

დაბა ᲓᲘᲡᲝᲤᲔᲚᲘ

(მოწერილი ამბავი)

ᲚᲔᲩᲮᲣᲛᲘ, 12 დეკემბერი. სოფლის თვით-მმართველობის კრებულთა მიერ ნაწარმოებ საქმეებში, როგორც უკვე ახსნილი და დამტკიცებულია, ერთი უმთავრესი მომქმედი პირი სოფლის მწერალია. წერა-კითხვისა და სახელმძღვანელო კანონების უმეცარი და გაუგებარი მამასახლისი, თუ მსაჯული, იძულებულია ყველა საქმის განხილვისა და გადაწყვეტის დროს დაეკითხოს თავის მწერალს და იმისგან ნარჩენებსა და ნარჩევს ფზზედ გაიაროს. მაშასადამე, სოფლის მწერალია ყველა საქმის გადამწყვეტი და თვით მოხელენი-კი დამამტკიცებელნი და აღმასრულებელნი მისის რჩევასა და აზრისა. თუ ასე, მაშ აშკარა ყოფილა, რომ სოფლის მთვით-მართველობის ნაწარმოებ საქმეებში, მის კარგად, თუ ცუდად წარმოებაში ყველაზედ უმეტესი წილი სოფლის მწერალს უდეეს. თუ მწერალი იმდენად მაინც ნასწავლი და გონება-გახსნილია, რომ შეუძლიან სასოფლო საქმეების წესიერად წაყვანა და ცოტაც არის მაინც შეესება უსწავლელ მოხელეთა ნაკლისა და ამას გარდა სინიდისიერად ეკიდება თავისს მოვალეობას, მაშინ ხომ სასოფლო საქმეებიც რიგიანად წავა და თვით უსწავლელი და განუვითარებელი მოხელეც თავის თანამდებობას, თავის მიერ ნაკისრს მოვალეობას ცოტაც არის მაინც რიგიანად აღასრულებს და შეუბღალველად გაათავებს თავის სამსახურის ეადას. წინააღმდეგ შემთხვევაში-კი, თუ სოფლის მოხელეებს ნასწავლი, გაგებული და ამასთან სინიდისიერი მწერალი არა ჰყავთ, საქმე ერთი-ორად უფრო უკან დაეეფლი და გაფუჭებული გამოეა. რა უნდა ჰქმნას სოფლის მსაჯულმა, როგორ უნდა დაადგინოს კანონთან შეთანხმებული განაჩენი, როდესაც არც წერა იცის არც კითხეა და, მაშასადამე, არც არა ესმის-რა დადგენილის კანონებისა. ამ მხრით შეელასა და დახმარებას, გზის გაკეალვას თავის მწერლისაგან მოელის და თუ ესეც ჰკოკლობს, სხეა რაღა გზა დარჩენია საბრალო შრომის შეილს, უსწავლელ მაწათ-მომქმედს, რომ მსჯელობისა და განაჩენის დადგენის დროს შეცდომა აიცილოს? იმის მაგალითიაც არა ერთი და ორია სასოფლო თვით-მმართველობის საქმეთა წარმოების მსველელობაში, რომ მოუმზადებელსა და კერძო სარგებლობის მეძიებელს მწერალს ისეთ ნაირად წაუყვანია ზოგიერთი საქმე, რომ საკოდაკი მოხელენი პასუხის-გებაში მიუცია და დასჯილან.

დიაღ, სოფლის მწერალი უბრალო მომქმედი კაცი როდია სოფლის თვით-მმართველობაში, მაგრამ ამ უკანასკნელს წლებამდე ჩვენს მაზრაში ამ გარემოებას ჯეროვანს ყურადღებას არც სოფელი და არც სამაზრო მმართველობა არ აქცევდა ხოლმე. ამის გამო სოფლის მოხელეთა საქმეთა წარმოებაში მრაველ გვარი შეცდომა მოსდი�დათ და ხშირად ბოროტ-მოქმედება თავსაც იჩენდა ხოლმე. მას შემდეგ-კი, რაც ლეჩხუმის მაზრას ბ-ნი ალშიბაია განაგებს, ამ გარემოებასაც მიექცა ყურადღება და ცვლილება და წარმატება დაეტყო. დღეს ისეთს უსწავლელსა და კერძოდ მოსარგებლე მწერალს იშვიათად შეხვდებით აქაურს სოფლის სასამართლოებში, როგორსაც ამ რამდენისამე წლის წინად შეხვდებოდა კაცი. ბ-ნს მაზრის უფროსს განსაკუთრებული ყურადღება აქვს მიქცეული, რომ ყველა სამამასახლოს ხეირისანად ნასწავლი, სასოფლო საქმეებში გამოცდილი და პატიოსანი მწერალი ჰყავდეს. უფროსი ბევრი ეჩიჩინა ხალხს, ბევრი დარიგება მისცა და ჩააგონა, რომ ხეირიანი მწერალი თქვენთვის აუცილებლად საჭიროა და დიდად სასარგებლოც. თუ მწერალი მცდნე და გამოცდილი არ არის, საქმეების რიგიანად წარმოება და წაყვანა ყოველად შეუძლებელიაო. საზოგადოებამ გაიგო მცოდნე მწერალთა საჭიროება და არ იზოგავს თავის შეძლებას, ოღონდ

ბიანი ჯენტლმენი ქალებს დასცინის და ისიც სად? პარლამენტში. ჩვენ-კი, საბრალო მეფელეტონენს, რა ამბავს და რისხვას მოგვაყენებენ ხოლმე ჩვენი ქალები, რომ კალამმა უცაბედად გაითამაშოს და სამართლიანად... უკაცრავად! შეცდომით ოროიდე, თუნდ არა სასიამოენო, სიტყვა შეჰკადროს. ეჰ, მაგრამ ძველ ცოდეებს თავი დაეანებოთ. ჩვენ ისეე პალატის პრეზიდენტთანა ვართ.

ინგლისის პარლამენტში აღძრული იყო ლაპარაკი ქალების შესახებ: დრო არის ახლა კი ქალებსაც უფლება მიეცესო. სულ არა იყოს-რა, სირცხეილია მეცხრამეტე საუკუნესათვის, რომ ქალები მოკლებულნი არიან იმსაკი, რასაც კანონი არც ერთს სრულ-წლოვან მამაკაცს არ გამოსწირავსო. ეს უსამართლოებაა და დიდი უსამართლობაც! ნუ დაიეწყებთ, რომ ასე ეეპყრობით ჩვენს დედებს, ცოლებს, დებს (სწორედ ვერ გეტყეთო, სიდედრებიც იყვნენ ნახსენები, თუ არა).

ასე წარმოიდგინეთ, თვით გამოჩენილმა მოხუცმა, გლადსტონმაც კი, სიბერეზი ქალებს დაუწყო თურმე არშიყობა და ამათ მოსარჩლედ გამოეიდა პარლამენტში. ქალები, რომელნიც, რასაკვირველია, ბლომად ყოფილან პარლამენტში, აღტაცებულნი ხელებს იკოცნდნენ, სალამს უგზავნიდნენ სულით ახალგაზდა მოხუცს და სულ „душка старикъ“-ს უძახდნენ თურმე. „Душка старикъ“-იც გამხნეედა, გაკოცხლდა, ჭაბუკეეთ ლაღობა დაიწყო და სხეათა შორის სთქვა თურმე: „ხშირად ვამბობთ, რომ ინგლისში ბევრ მეფეებ შორის ერთი უდიდესი მეფე დედაკაცი იყოო. ეს მართალია, მხოლოდ ეს-კი მაკვირვებს: როგორ მოხდა, რომ იმ ქეეყანაში, სადაც დღესაც დედაკაცია მეფედ, დედაკაცს არა თუ არაფერს თანამდებობას არ ანდობენ, იმის ნებასაც არ აძლეეენ, რომ ხმის ამოღება შეხძლოს, როდესაც პარლამენტში გასაგზავნად დეპუტატს ირჩეენ...

ბევრი ილაპარაკა მოხუცმა თურმე კიდეე, განსეენებული მილლიც წამოაყენა საფლავიდამ იმის შესამოწმებლად, რომ ქალებსაც სრულიად უნდა მიეცეს ისეე უფლება ცხოვრებაში, რაც მამაკაცსა აქვს კანონით მინიჭებულიო და სხ. და სხ. ქალები, გლადსტონი, ჯონსტუარტ-მილი... ოჰ, ყველა ეს ერთად ისეთი ტყეეა-წამალი იყო, რომ დიდი გამბედაობა უნდოდა, წინ-წამოსდგომოდა ეინმე. პალატას-კი, —რა დგომილოთ, — გულითა სურდა, ეს საქმე თავიდამ აეშორებინა. „ქალების საქმე“ ახალი საქმეა. და, მოგეხსენებათ, ინგლისელები ძნელად ითვისებენ ახალს საქმეს, ძველის მოყეარულნი არიან, უკან ჩამორჩენილი ხალხია.

ასეთს გაეირებაში იყო პალატა, როდესაც პრეზიდენტი წამოდგა და სთქვა: ყველაფერი საუცხოოა, რა საც კეთილშობილი ჯელტმენები ბრძანებენ ქალების შესახებ, ხოლო მე მაინც ვერ წარმომიდგენია, რა პარლამენტ ს ან სადმე ქალაქის საბჭოს წევრი უნდა იყოს ოფელია, ის ოფელია რომელიც მღერის:

ზეგის ძალნო, კარგად ᲒᲗᲬᲔᲓᲐᲗ
ᲣᲛᲬᲕᲔᲓᲠᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ!
ᲣᲛᲬᲕᲔᲓᲠᲔᲑᲘᲡ-ᲥᲐᲚᲜᲝ, ᲜᲣᲚᲐᲠᲘ ᲛᲘᲚᲔᲑᲘᲗ
ᲘᲛᲘᲗ ᲛᲝᲛᲘᲡᲐᲑᲠᲔᲜᲔᲓ ᲒᲜᲐᲡ.

ეს უწყინარი ხუმრობა ისე მოეწონა მთელს პალატას, რომ თვით ოფელიების უფლების მოსარჩლეთაც-კი აღარა სთქეეს-რა.

მოდით და თქვით, რომ ხუმრობა, ოხუნჯობა, ღალობა მეტი რამ ბარგია მწერლობაში თუ ცხოვრებაშიო?!.

**

ოხუნჯობს აგრეთვე ჩვენი „ნარდონი“, როდესაც „ᲔᲔᲤᲘᲚ-ᲢᲥᲝᲜᲡᲐᲜᲘ“ „Бова-Королевичъ“-ს ადგამსადეგი და მცოდნე მწერალი იყო ლიოს. გარდა ამისა მაზრის უფროსი სასტიკ ყურადღებას აქცევს მწერალთა მოკმედებას, ხშირად სინჯავს მათ მიერ ნაწარმოებს საქმეს და საჭირო დარიგებას აძლეეს. ამ გარემოებას უნდა მიეწეროს ცოტად თუ ბევრად ის სასიამოენო მოელენა, რომ ფარსულ სამის წლის განმავლობაში, როგორც მაზრის უფროსის სიტყვიდგან დაინახავდა მკითხველი, ჩვენის მაზრის სასოფლო სასამართლოებში საქმე მართლაც-და წესიერად წარმოებულა.

ქარსარო გელოვანი

◆◆

ᲜᲐᲠᲓᲘᲜᲘ

(ფურნალ-გაზეთებ-დან)

ᲠᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ გაზეთებში კვლავ მოთხრობილია ამბავი ჩვენის თანამამულის შროფესიორის თარხნიმეილის უკანასკნელის ლექციისა, რომელიც 5 დეკემბერს წაუკითხავს და რომელიც ადამიანის სიცოცხლის ხანგრძლივობასა და სიგრძილის გამომწვევს მიზეზებს შეეხება. ყოველის ადამიანის სიცოცხლე დაბადებიდგან და თითქმის რასაზეიდგან იწყება, სხვა-დასხვა გვარ იცვლება და შემდეკ ბერდება, რომელსაც სიკვდილი მოსდევს. ამ დროს მოახლოვებას, ჩვეულებრივ, თავისი ნიშნები აქვს, რომლებიც ზოგს ადრე გამოაჩნდება ხოლმე, ზოგს გვიან. სიბერის დაწყების ნიშანი საზოგადოდ ის არის, რომ ადამიანს ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘ ემატება, მთელი სხეული ედუნება, მკერდი შიგნით იწევს, ხელები უსუსტდება, ფეხები უწვრილდება, ისე რომ სხეულს ისე მარდად ვედარა ჭიჯდავს, და თმები უჭაღარაკდება. ქალებს ეს დრო უფრო ადრე უდგებათ, ვიდრე კაცებს, თუმცა ისინი უფრო ხანგრძლივ სცოცხლობენ. საიდგანა ჩნდება ეს ნიშნები მოხუცებისა? რა აჩენს, საიდგან მომდინარეობს ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘ ადამიანს და ისიც მოხუცებულობის მომასწავებელია, თუ არა? აი ამის შესახებ რას ამბობს პატივცემული ლექტორი.

ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘᲡ გამოსაჩენად საჭირო ისეთი ადგილი, სადაც ბევლი ᲩᲮᲘᲜᲯᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ, და აგრეთვე ისეთი, რომ სიმსუქნე იყოს. თუ სიმსუქნე ცოტაა და მაინც ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘ იჩინა თავი, ეს გარემოება დრას უნდა მიეწეროს და არა სიმსუქნის სიმრავლეს. სიბერის დროს ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘ მაგრდება და ფეხს მაგრად იკიდებს. თვით სიბერისაკენ სიმსუქნის სიმცირე მოსდევს, რომელიც, აშკარა, უფრო ამრავლებს და ერთიორაგეებს ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘᲡ. საზოგადოდ ცნობილია რომ, რაც ᲩᲮᲣᲜᲯᲕᲔᲑᲘᲡ ძალა ორგანიზმისი ჩლუნდდება და ბლაგდება, თვით ორგანიზმიც ᲑᲘᲠᲓᲔᲑᲐ. ᲐᲛᲘᲗᲘᲡ რაღა ᲐᲭᲐᲚᲐᲠᲐᲒᲔᲑᲘᲡ და რაღა ᲐᲛᲘᲗᲠᲘᲡᲗᲕᲘ ᲐᲛᲘᲗᲘᲡ ᲘᲨᲠᲔᲑᲘᲡ. ᲐᲛᲘᲗᲘᲡ გამᲩᲣᲜᲔᲚᲘᲡ ძალის დაჩლუნგების წყალობით სხეული იმ ნივთიერებას ალარ იძლეევა, რომელიც ᲐᲛᲘᲡ ᲤᲣᲠᲪᲘ ᲐᲫᲚᲔᲒᲡ, ᲐᲛᲘᲡ ᲣᲠᲔᲠᲓᲔᲑᲘᲡ ᲪᲔᲚᲘᲠᲔᲑᲘᲡ, ᲭᲘᲠᲘᲡ ᲘᲭᲠᲘᲡ ᲐᲛ ᲪᲔᲚᲘᲠᲔᲑᲘᲡ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘᲡ და ᲐᲛᲘᲡ ᲐᲛᲘᲗᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ᲐᲛᲘᲡ ᲡᲘᲪᲮᲝᲠᲪᲮᲚᲘᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲡᲘᲜᲘᲗᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲔᲚᲘ. ᲮᲜᲔᲚᲐᲓᲐᲜᲐᲡ ᲘᲡᲘᲪ ᲛᲝᲮᲓᲔᲑᲐ ᲮᲐᲚᲛᲘ, რომ ადამიანს ᲔᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲡ ᲒᲐᲣᲗᲝᲒᲠᲓᲔᲑᲐ თმა. რა მიზეზით? ᲐᲛ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘᲗ, რომ ᲐᲛᲘᲡᲘᲡ ᲣᲪᲠᲔᲚᲔᲑᲘᲗ ᲰᲐᲔᲠᲘᲡ ᲨᲔᲓᲔᲚᲘ და ამ ᲰᲐᲔᲠᲘᲡ ᲨᲔᲘᲡᲬᲝᲚᲘᲡ კიდეც სხვა-და-სხვა შემოსვეკა უსრულნელენ. მაინც ის უნდა ვსთქვათ, რომ თმების სიფაფრე და ᲭᲐᲚᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲣᲧᲝᲤᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲐᲛᲘᲗᲘᲡᲗᲕᲘᲡ.

სიბერესვე მოსდევს თან სისხლის ძარღვების ᲪᲕᲚᲘᲚᲔᲑᲐ. სისხლის მატარებელი მილი გვერდებზედ კირს იკრავს და აგრეთვე სხვა გვარ იცვლება. ადამიანს რომ სავეთქელის მფეთქავ ძარღვზედ ხელი დავაჭიროთ, მაშინვე გამოაჩნდება ის ნიშნები, რომელიც სიბერეს მოასწავებს. საზოგადოდ, ადამიანის გულიც იცვლება, სხვათერდება. რა სცვლის გულს? ისა სცვლის, რომ გულის მასაზრდოებელი ძარღვებიც იცვლიანდ და კირს იკრავენ გვერდებზედ. აქ ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ ᲧᲝᲕᲔᲚᲗᲕᲘᲡ ეს წესი არა ᲰᲗᲔᲜᲗᲘᲡ. მაგალითებრ, ერთს 104 წლის ქალს გულის ძარღვები შეუცვლელი აღმოაჩნდა. როგორც შემდეგ შევიტეეთ, ის დედაკაცი სპორტიული სასმელელეულ ᲠᲐᲖᲘ ᲐᲠᲐᲡᲐᲛᲝᲓᲔᲑᲘ არა ᲰᲗᲛᲐᲠᲝᲑᲓᲐ თურმე. ამასვე უნდა დავსძინოთ, რომ სიბერის მოახლოებების დროსვე

ვერ ახერხებენ, თითქოს ენა ᲩᲘᲐᲠᲓᲜᲘᲚᲘ აქვთო, მხოლოდ «ტაბილად, ლამაზად შეეხეთ ნესტანმა ᲛᲔᲚᲜᲘᲡ ტბისა თვალითა». ეს სადაური სიყვარულიაო, კიდეე არ იშლის „ნარ-დონი“ თავის ოხუნჯობას. განა ცხადად არა სჩანს აქედამ „полное отсутствіе психологическаго чутья, отличающее грузинскаго поэта“?

ოღონდაც რომ აშკარადა სჩანს. რუსთაველს რომ ᲰᲗᲮᲝᲜᲓᲐ ეს რაღაც „психологическое чутье“-ა, მაშინ საქმე ასე უნდა მომხდარიყო:

— შედის ტარიელი ნესტან-დარეჯანთან. დაიწყებენ ლაპარაკს, თუნდ არა ტკბილადაც. ტარიელი სცდილობს რიიმე ახალი ამბრი განუზიაროს დარეჯანს, თუნდ აი იმის გამო, თუ ხელმწიფის ქალი როგორ უნდა ფიქრობდეს ხალხის კეთილდღეობისათვის. დარეჯანი ვერ მიმხედარა ტარიელის აზრს. მაშინ ტარიელი ამოიღებს ჯიბიდამ რომანს «Что дѣлать?» და უკითხავს. „Вѣра Павловна“-ს სურათს აღტაცებაში მოჰყავს დარეჯან პარსადანოვნა და ეუბნება თავის ტარიას: აღარ მიდგა მე ამ ოკროსა და ეერცხლში ყოფნა, ყველაფერს ეეტყეი მამაჩემს, თუ უარი მითხრა, დავენებებ ჩუმად თავს

ადამიანს სულიერნი უჭირდეს, უჭირდეს ისე კარგად ვეღარა საზრდოობენ, თავის ქალას ძვლები ესიზრდებოდეს, ხერხემალის ძვალი ესესქმნებოდეს და ამიტომ ზრდაც უჭირდეს. ერთი საკუთრადღებო მოგლენაც არის შენიშნული: მოხუცების დრო ადამიანი მესამედ იცვლის კბილებს, თუმცა-კი ეს მესამედ ნაცვალი ისეთი შეკარი არ არის. მოხუცებულების სისხლს ისეთი წითელი ფერი აღარ დასცემს, რადგან შეკვანი იმდენი აღარ ერევა სისხლში. სიდიდე და წონა ტვინისა უმცირდებოდა, ტვინი ადგილად ივსება სისხლით და სხ. ყველზედ ბევრი ტვინი 30—50 წლის ადამიანსა აქვს, თუმცა-კი ამისთანა შემთხვევაც ყოფილა, რომ 100—130 წლის მოხუცს სიკვდილის დროს ცნობიერება არ დაკარგვიდეს.

ყველა იმის მონატრულია, რომ ხანგრძლივ იცოცხლოს ამ ქვეყნად, მაგრამ იშვიათად თუ 100 წლამდე უძლებს ვინმე უოვლად შემძლე დროს ბასრს მახვილს. 1,000 ცოცხლად დაბადებულში ნახევარს აჯრეკე ედება ბოლო და მხოლოდ 50 კაცი მიადწევს ხალმე სიბერემდე. ას წლამდე 1.000,000-ში 217 კაცი სძლებს მარტო და ამ ხანს მხოლოდ 2—3 თუ გადაცილებს ხოლმე. რაღა თქმა უნდა, ადამიანის სიცოცხლის სიხანგრძლივე ასე თუ ისე დამოკიდებულია იმაზედ, თუ როგორს ჭაგაში სცხოვრობს, საზოგადოდ რა ცხოვრება აქვს და როგორ იკვებება. საინტერესოა ფრიად შემდეგი სტატისტიკა. რიცხვები:

ათასს ცოცხლად დაბადებულში 10 წლამდე მოელს რუსეთში სცოცხლობს 566 ადამიანი, ინგლისში—703, საფრანგეთში—631, იტალიაში—596, ნორვეგიაში—780; 30 წლამდე: რუსეთში—481, ინგლისში—604, საფრანგეთში—504, იტალიაში—513, ნორვეგიაში—691 ; 60 წლამდე: რუსეთში—260, ინგლისში 370, საფრანგეთში—389, იტალიაში—325, ნორვეგიაში— 486; 90 წლამდე: რუსეთში –5, ინგლისში—12, საფრანგეთში—11, იტალიაში—5, ნორვეგიაში—20. 99 წლამდე მარტო ნორვეგიაში სცოცხლობს ათასში ორი სული, დანარჩენს აქ დასახელებულ სახელმწიფოებში-კი ათასზედ ერთიც არ მიდის. ზოგიერთი მეცნიერები ქვეყნის და ახალთა ერი სიცოცხლის ხანგრძლივობას აფარებენ და ცვლილებას ვერ უპოვნიან. ქველადაც ორთა შეა-რიცხვით 70—80 წლამდე სცოცხლობდა ადამიანი, ხოლო რადგან მაშინ წ�დაწიდად პირველნი სამი თოვე ოთვლებოდა, ხოლო შემდეგ რვა და სხვა-და-სხვა, ამის გამო იმათი წლოვანებაც რომ ჩვენებურად ვიანგარიშოთ, ერთი და იგივე გამოვა. ქველად სხვათა შორის ხანგრძლივად იცოცხლეს, ისე რომ ცნობიერება არ დაუკარგავთ, ბერძნებმა: სოლონმა—86 წ., ეპიმენიდმა—80, დემოკრიტმა—109, ზენონმა—100; რომაელებმა: ფოკიმ—90, ტერენციმ—103. ამას გარდა ჰლინი ამბობს, რომ ბევრ მოხუცი 140 წლამდეც მიადწევს ხოლმეო. განსაკუთრებით დიდხანს ყოველთაზე მშრომელი ხალხი სძლებდა: მიწათ-მოქმედი, ჯარის-კაცი, ბებიაე და სხ. ამას გარდა ზოგი მეძვიდრეობითი სცოცხლობენ დიდხანს. მაგალითები, ეკონომიკური ინგლისში 9 ზეფეს მოყსწრო ინგლისისას, ასის წლის შესრულების შემდეგ ჯვარ დაიწერა და მხოლოდ 140 წლისა გარდაიცვალა. ამას გარდა ამ მე-XIX საუკ. სიცოცხლ მოხუცად უნდა დავასახელოთ ბერეზოვე გამორეული აკადემიკოსი შვერელი, რომელიც 103 წლისა გარდაიცვალა.

დასასრულ პატივცემულმა თარხნიშვილმა დედაკაცებისა და კაცების სიცოცხლეზედ რამოაკლდა ლაპარ.კი და სთქვა, რომ, როგორც სტატისტიკა გვიჩვენებს, დედაკაცები უფრო დიდხანსა სცოცხლობენ, ვიდრე მამაკაცებიო. იმ 102,839 ადამიანში, რომელთაც 90 წლამდე და ამაზედ ცოტა მეტი უცოცხლიათ ევროპის დიდ სახელმწიფოებში, 42,528 კაცი მოდის და 60,303 დედაკაცი. ეს განსხვავება უფრო ამკარადა სჩანს, თუ ას-წლოვანი დედაკაცი და კაცი შეკადარეთ სიმრავლით ერთმანეთსაო. მაგალითებრ, იტალიაში ყოველ 161 ას-წლოვან მოხუც კაცზედ სათვალავით 241 ას-წლოვანი დედაკაცი მოდის, ავსტრიაში 183 კაცზედ—229 დედაკაცი, გერმანიაში 224 კაცზედ—423 დედაკაცი. ერთის სიტყვით, სიცოცხლის ხანგრძლივობით დედაკაცი გაცილებით აჭარბობს მამაკაცს. რად მიუნდებია ბუნებას დედათა აჩქესისათვის ეს უპირატესობა? ცხოველთა შორისაც უფრო მდედრობითი სქესი სცოცხლობს დიდხანს. ეს მოვლენაც ბუნების კანონად უნდა ჩაითვალოს, და კანონი-კი დედაკაცს ხანგრძლივს სიცოცხლეს ანიჭებს ალბად იმიტომ, რომ შთამომავლობა გაავრცელონ და გაამრავლონ.

◆◆

რუსეთი

სადრამ სიუჟეტი. ამ ოც-და-ათის წლის წინად ტაბრის ნაბერებიდან ბეტერბურგში მეიდა თორმე ერთი შვილ-ყრმა იტალიელი ქალი, სიცოცხლითა და ენებითა ლეოვეთ სავსე, ისეთი ეშხიანი და ლამაზი, რომლისთანასაც ადამიანი იტალიაში თუ შესდება, ამ კარდასა და მაკრონის ქვეყანაში. კლემანტიტ მაშინ 18 წლისა იყო, მაგრამ ისეთი მშეფიერი, რომ რაფაელის მადონასს კმსგავსებოდა და მსტერები გაგეკვეშენი იყვნენ, გადაკვლეინე შენი სურათიო, კლემანტიტ ბეტერბურგშა იმიტომ მისულიყო, რომ კალიბასა და მუსიკის გაკვეთილები ეშოვნა, მაგრამ დიდხანს არ მოუხდა მასწავლებლად ყოფნა. ან იმისთანა ლამაზს ვინ მოასეენებდა! რაღა თქმა უნდა, ბევრი თავეკანისმცემელი გამოეჩნდა და მათ შორის ერთი კეთილშობილის შთამომავლობისაც. ერთს თავადშვილს შეეყვარდა ეშეფიელი ქალი, დიდხანს სდაა ეკან და ბოლოს, როგორც იყო, დაიყოლია კიდეც. იტალიელი ქალი ნებას დაჰყვა და ხანგაზდებმა მტრედებსავით დაიწყეს ლუდენი.

გაიარა რამდენმიმე წელიწადმა, ახალგაზდანი ბედნიერად სცხოვრობდნენ და ეწინდელებრ ერთმანეთს შესტრფოდნენ. ქალი დაისახლისობდა, კაცი სამსახურში იყო და არა აწუხებდათ-რა, არა აზეოოთაბდათ-რა. მაგრამ ამ ქეიფსად ბედნიერი ხანგრძლივე ვინა ეოფილა, რომ ისინი ეოფილიეუნენ. ოდიდა-ხეთი წელიწადი რომ სცხოვრობდნენ ერთად, სწორედ ამ დროს თავადი რაღაც საქმეებში გაჯაბა და ერთის თთეის განმავლობაში, არამც თუ ეოკეოლეა შემლება დაჭკერა, ადგილიც მიატოეა და მიკვლეეს კოტრად უნდა გამოეცხადებინათ.

თავადი ამ ამბავს თავისს სატრფოს არ უმსელდა და ერთს დღეს რამდენიმე თვეით ოთვისს მშობლებთან წავიდა, ისე რომ არაფრის ეუნი არ ეუდინებია კლემანტიტისთვის. ერთს შეეკარის დილას, როცა ქალი სულ არ მოელოდა შავლეს დაბრუნებას, კვლავ გამოცხადდა თავადი, ეწინდელებრ მხიარული, ბედნიერი და მოსიეეარეული. ფედიდე კვლავ გაჩნდა სიადგანლაც, ცხოვრება აღარ უჭირდათ შეეყვარებული და სიცოცხლეს კვლავ გაეღიმთ.

— ამიერიდან ხომ აღარსად წახვალო? ეკითხებოდა ცხა-დაწეული კლემანტიტა.

— აღარსადეს და აღარსად, ეკეოცეეა, ოღონდაკი...

— ოღონდ-კი?..

— ჩემი ახლანდელი მდგომარეობა ამოეკლებულა მეოოეს, რომ, შენთან ერთად-კი არა, მარტო ვიცხოვრო. ჩვენს ურთიერთობას ეს ცვლილება სულ არ დაარღვევენ, მხოლოდ ოფიციალურად უნდა კიდეკე მარტო. ამას სამსახური, ს

სტუმარს, რომელიც მსაბინძლისას უბოდიშოდ დიდხანს დარჩება, სასთა საღამოს 11 სასთსა და 55 წუთზედ უცხადებს: „სუთას წუთის შემდეგ ეს დღე დადგება და სხვა დადგება, დროა სახლის გზას გაუდგეთო“.

— ამას წინად პროფესორს გირშს ლეტება წაუკითხავს ბერლინში ინფლუენციის შესახებ, რომ ინფლუენცია 1854 წ. ჟანარს-კენებს მოეფოთ და ისინიც ისევე დაამონაკა და დაუმეფარა, როგორც ემაწვიდ ქალებს ამორჩიდეს ეს სენიო. პირველად ინფლუენცია მე-XIII საუკ. შეამჩნიეს- 1780 წელს ეს სენი თითქმის მთელს ჩრდილოეთში მძვინვარებდა. საკვირველია, რომ ინფლუენცია ეოველთვის ერთ მხარეს ერცელდება, გავრცელების დროს ერთს რომელსმე კუალს მისდევს. ადამიანებში თუ ისეთი რაღაც, რომელიც ამ სენს ავრცელებს. გიორგი ამბობს, რომ ინფლუენცია გადამდები სნეულება არ არის და ეს სნეულება ს

ელ ოორსა, ან ოთხს კვირას ერცელდებაო. ეს სატკივარი უფრო ამთა ედებთო, რომელთაც ფილტვები, ან გული დაშავებული აქვთ. სოლეერასა და ინფლუენციას ერთმანეთთან არავითარი დამოკიდებულება არა აქვთ. 1831 წ., მარსალია, ეს ოორიე სენი ერთს დროს მძვინვარებდა, მაგრამ სიერთოოგი არა ჩქონათ-რა ერთმანეთთანო.

— რომის არტისტს ანტონიო სეაიონის, რომელიც ძალიან განთქმული იყო, თავი მოეკლავს. ამ კაცს ცოლი ეყვა, მაგრამ 1873 წ. არტისტ-ქალ ფილიბერტასთან სცხოვრობდა. ესენი ერთად ეკავდნენ ამერიკაში, სადაც სეაიონამ დასი შეადგინა. აქ რაღაც უსამოკუნება მოუხდათ თეატრმე, ფილიბერტამ თავი დასანა სეაკვრელს, ამერიკიდან სადაც წავიდა, მაგრამ ისევ ჩქარეკ დაბრუნდა სხვა საკვირველითეო. სეაიონის ამ დროს სტენასთეის თავი დაენებებინა და ერთის ბანკის აგენტად იყო. შეიტყო თუ არა ფილიბერტის დაბრუნება, მიეიდა, ჩნაზა და ეხვეწა თეატრმე, რომ ისევ ჩემთანვე დაბრუნდი, რადგან უშენოდ სიცოცხლე არ შემიძლიანო. ქალი არ დაჭეეა ნუბას. მაშინ სეაიონი შეიკეტა თეატრმე ოთახში, გარიბადდიელის ფეიერის ტანისამოსი ჩაიცვა, ამ ბრძოლაში მიღებული ორდენი გაიკეთა, ოთხი სანთელი ანთო, ჩაწვა დოგანში, ფეხებთან ორი ხმალი დაიწყო ჯვარედინად და დამშაზა დაიტ ტუფში. თავის მოკვლამდე დაწერილს წერილში ეს კაცი ამბობს, რომ სტერფოსთვის მაპატიებია თავისი უდიერი საქციელიო.

დეპეშა

15 დეკემბერი

პეტერბურგი. თეიერანში გარდაიცვალა დროებით გამგეველი რუსეთის მისსიისა პოჯენი.

გაზეთები იუწყებიან, რომ პროექტები სახელმწიფო სამხედისისა და სურსათის ოპერაციებისა ხმელეთისა და ზღვის მხედრობისათვის მშვიდობიანობისა და ომების დროს ამ მოკლე ხანში განხილულ იქმნება სახელმწიფო საბჭოში.

მოსკოვი. გამგეობას და კომისიას რომელიც ამორჩეულ იქმნა 1888 წ. შინა ხელ-მოსაქმეთა (кусторь) შემწეობის აღმოსაჩენად, შეუტანია თავისი მოხსენება გუბერნიის საერო კრებაში და თანახმად ამ მოხსენებისა კრებას დაუდგენია: ხელთ-საქმეთა მუზეუმთან ერთად დაარსდეს კიდევ გუბერნიის საბჭო, რომელსაც დაეკალოს ზედამზედველობა ერთობ გლეხთა მეურნეობის წარმატებისათვის. აქვე წარმომდგარი საგანი, რომ დაწესებულ იქმნას საეკონომიო ბიუროცა გადადებულ იქმნა იმ დროამდე ვიდრე სხვა მუხლნი ხსენებულ მოხსენებისა განიხილვებიან. მუზეის შესაწეერად 1890 წ. გადიდეს 8000 მან. ერთხმად დაუდგენიათ: მიეცეთ გლეხებს სესხად სარგებლის გამოურთმეველად 30,000 მანეთი, და ეს ფული ეისესხოთო „продовольственный капиталъ“-იდამა.

ბელგრადი. დაენიშნა სუსიდია 30,000 იმ ცეცხლის-გემთა საზოგადოებას, რომელსაც კაეშირი ექნება თ. გაგარინის ცეცხლის-გემებთან.

რიო-დე-ჟანეიროო. მთავრობის ბძანება გამოეიდა სამხედრო სამართალს მიეცენენ ყოველნი, ეინც-კი შეეშამებულ იქმნენ ხალხის არეეის დანაშაულობაში, სამხედრო კაცთა დაქრთამვაში, ანუ რესპუბლიკის წინააღმდეგობაში. ერთი გაზეთი ოპოზიციისა უკვე აკრძალულ იქმნა.

ნიცცა. გუშინ მენტონში ორს საათს შუადღის შემდეგ გადიხადეს პანაშვიდი გარდაცვალებულ ბოტკინის კუბოს წინაშე. პანაშვიდზე დაესწრნენ სახლობა მიცვალებულისა და რუსნი მცხოვრენი ნიცცასა, მენტონს და კანეაში. პანაშვიდი გადიხადა წინამძღვარმა მართლ-მადიდებელის ეკკლესიისამ ნიცცაში. შემდეგ საპირო წესთა აღსრულებისა მიეცალებულს წაასვენებენ ბელფოს, იქიდამ ბერლინს და ბერლინიდამ პეტერბურგს. წასვენებას მოელიან შაბათს.

განცხადებანი

ეს-ეს არის ეწლა დაიბეჭდა მეორედ გასწორებული და შეესებული გამოცემა მრავალის სურათით.

საერთო ისტორია

ბეჭდისა და ახალის ადოქმისა

თხზ. მღვ. ლაზარე ტორიეისა.

წიგნი იყიდება საცენტრალო წიგნის მაღაზიაში, რომელიც ტფილისში იმყოფება. ფასი 40 კაპ. წიგნის გამყიდველთ და სასწავლებლებს დაეთმობათ 20%.

(5—2)

ᲬᲬᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲘᲡ ᲒᲐᲛᲐᲕᲐᲠᲪᲚᲔᲑᲚᲘᲡ

ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲑᲘᲡ

წიგნთ-საწყობში

(Дворцовая ул., Караванъ Сарай Земельн. Банка, № 102).

იყიდება ყოველ ვგარი წიგნები, რაც დღემდის დაბეჭდილა ქართულს ენაზე და გასასყიდად კიდევ მოიტანება, და გარდა ამისა ახლად შემდეგილი წიგნები:

	მან.	კაპ.
გლახის ნაამბობი, ილ. ჭავჭავაძისა	„	25
მეფე ლირი, თარგ. ილ. ჭავჭავაძისა და ი. მაჩაბლისა ინგლის. . . .	„	60
თხზულებანი ნ. ზ. ანტონოვისა:	1	„
ისტორია საქართველოსი, დ. ბაქრაძისა	1	„
მოკლე დარიგება სესხლების გამრავლებაზე სურათებით, „მეურნეს გამოცემა“	„	20
ქართული თეატრი, ვ. გურნიანი	„	40
ბედი უბედურთა, მოთხრობა ნ. ლომაურისა. . .	„	15
პატარა მოამბე, წიგნი II, ალ. მირიანაშვილისა, ამავე საზოგადოების გამოცემა	„	10

მრავლისა და სხვა-და-სხვა ვვარის

სათამაშოების გამოფენა

იქნება

საცენტრალო გალანტერეინის მაღაზიაში,

რომელიც იმყოფება ერევნის მოედანზედ, ზუბალოვის სახლში, სკვერისა და სემინარიის პირდაპირ.

იქვე

მრავლად და იაფად იყიდება

ყოველ გვარი საგალანტერეოო და სპორტსმენ ნივთი, თეთრეული, ხელსახოცი, ფერხე, ფუფაიკა, ბერანგის ამხანაგი, ლაბნი, ჭურჭელეული, ალბომი და მრავალი სხვა (10—1)

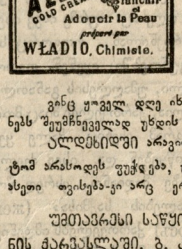

მომზადება და გასყიდვა, ვითარცა ისეთის წამლისა, რომელშიაც მაგებული ნივთიერება არა არის-რა გარეული, ნება-დართულია პეტროგრადის გუბერნიის მმართველობის სამეურნალო გასეთელების მიერ ვეჭრობის საზოგადო საფუძვლით.

ახალი ვოლდ - ვრემი

ალდეხიდი

ქიმიკოსის ბლადიოსი

ვინც ყოველ დღე იხმარებს, იმის კანს ურბილებს, უთოვრებს და ჭეშმარიტ ნუშმჩნეველად უნდის ს.ხეზედ.

ალდეხიდში არავითარი ქონისაგანი ნივთიერება არ არის ნარევი და ამიტომ არანაოდეს შეეჭვება, ტანისამოსზედ არავითარს კვალს არა სტოვებს, და ასეთი თვისება-კი არც ერთს სხვა ვოლდ - ვრემს არა აქვს.

უმთავრესი საწყობი იყიდება მოსკოვში, სტარო-გოსტინის ეარაესლაში, ბ. ეარიემერთან. (10—3)

ᲥᲝᲚᲝᲠᲘ

ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, იაკობ გოგებაშვილის შედგენილი, მეათე შეცვლილი გამოცემა.

დაიბეჭდა „წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ“ და ისყიდება ამ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში ტფილისში, სასახლის ქუჩაზედ, ბანკის ქარაესლაში. ფასი 10 კაპ,

ეინც ერთბაშად იყიდის არა ნაკლებ ათის ცალისა, წიგნი დაეთმობა ცხრა კაპეიკად, ეინც იყიდის ასს, ან მეტს ეაზემლიარს, წიგნი მიეცემა რეა კაპეიკად.

ტფილისს გარეშე მყოფელთ უნდა მიჰმართონ წიგნის მაღაზიას ამ ადრესით: Въ Тифлисѣ. Дворцовая улица, Карванъ-Сарай Земельнаго банка, № 102.

ᲡᲐᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

1890 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ეოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

12 თვეით . . .	10 მ.—კ.	6 თვეით . . .	6 მ.—კ
11 „ . . .	9 „ 50„	5 „ . . .	5 „ 25„
10 „ . . .	8 „ 75„	4 „ . . .	4 „ 70„
9 „ . . .	8 „ —„	3 „ . . .	3 „ 50„
8 „ . . .	7 „ 25„	2 „ . . .	2 „ 50„
7 „ . . .	6 „ 50„	1 „ . . .	1 „ 75„

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მსწავლებელთ „იბერია“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარეშე მცხოვრებთ უნდა დაბარონ გასწეთა შემდეგის ადრესთ:

Тифлисъ, Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

თუ ტფილისში დაკეკეთილი გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შესცვლა ეინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თვეის განმაელობაში დაიკეკეთა ეინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმის მხოლოდ შემდეგის თვეის პირველ დღიდგან გაეგზავნეენ ბა. განცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ᲤᲐᲡᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲕᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითოეულ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანთი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანთი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოთანხმებაშეა ამის კეთდობის , რამდენს ადგილსაც დაიკავებს 25 ასო გარეთის ტეკსტისა.

ᲮᲔᲚ-ᲬᲘᲠᲘᲡ ᲓᲐᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲕᲔᲚᲘ

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშული წერილები (корреспонденціяები) რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოგზავნოს. მიღებული ხელ-ნაწერები, ანუ საგაზეთო წერილები, თუ საქმიანად მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება, არ-დასაბეჭდს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვეს განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ვეღარ მოსთხოვენ.

ᲐᲠᲐ-ᲒᲐᲜᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲬᲔᲠᲐ-ᲛᲝᲬᲔᲠᲘᲡᲐᲡ ᲐᲠ ᲓᲐᲡᲘᲡᲐᲑᲔᲭᲓᲝᲗ ᲮᲔᲚ-ᲜᲐᲬᲔᲠᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲬᲘᲠᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲑ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐ ᲐᲠᲐ ᲙᲘᲗᲮᲣᲚᲝᲑᲡ.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ეოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, პირველ საათიდგან სამ საათამდე და საღამოობით 7-დკან 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: კუკიაში, ნიკოლოოზის ქუჩაზე, თ. გრუზინსკიეულს სახლებში, № 21.

ᲓᲔᲓᲐ ᲔᲜᲐ-ᲓᲐᲑᲣᲜᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲠᲘ

ᲐᲮᲚᲐᲓ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘᲜ „წერა-კითხვის საზოგადოების“ მიერ

ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ

„ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲘᲡ“ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐᲨᲘ.

ბუნების კარი უცვლელად არის დაბეჭდილი, დედა-ენა-კი შეცვლილი და შეესებულია ახალი მოთხრობებით, ლექსებით და სურათებით. ფასი უწინდელია, ესე იგი „დედა-ენა“ ღირს ექვსი შაური (30 კაპ.), ბუნების კარი—თხუთმეტი შაური (75 კაპ.).

ეინც ერთბაშად ნაღდ ფულზე იყიდის ოც-და-ათ ცალს დედა ენისას, თითო წიგნი დაეთმობა ხუთ შაურად (25 კაპ.); ეინც იყიდის ათს ცალს ბუნების კარისას ნაღდსაეე ფულზე, თითო წიგნი დაეთმობა თოთხმეტ შაურად (70 კაპ.), ეინც ოც-და ათს ცალსა,—ცამეტ შაურად (65 კაპ.), ეინც ასსა და მეტსა,—სამ აბაზად (60 კაპ.).

ეისაც ჭურს ყდაში ჩასმული წიგნი იყიდოს, თითო წიგნზე კიდევ სამი შაური უნდა დუმატოს.

ეინც ტფილისის გარეშე წიგნს დაიბარებს, კანცელარიის ხარჯი თეითონ მყოფელმა უნდა იკისროს.

მყოფელებმა ამ ადრესით უნდა მოჰმართონ კანცელარიას:

Тифлисъ. Въ канцелярію Общества грамотности, Дворцовая ул., домъ Зем. Банка, № 102.

Доз. ценз. Тифлисъ 15-го Декабря, 1889 г. სტამბა ე. გ. მესხისა. (Типографія Е. Г. Месхи. пом. Т. Д. З. Банка на Фрейлинской ул.). რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.